

Επιστημονική Ένωση για την Προώθηση της Εκπαιδευτικής Καινοτομίας

Καρφή 52, Τ.Κ. 41334, Λάρισα

Τηλ.: 6932078466 - 6972038117

Φαξ: 211 800 1167

E-mail: info@eepk.gr

URI: www.eepk.gr

Εκπαιδευτικό Δίκαιο Πρακτικές Εφαρμογές στο Σχολικό Περιβάλλον

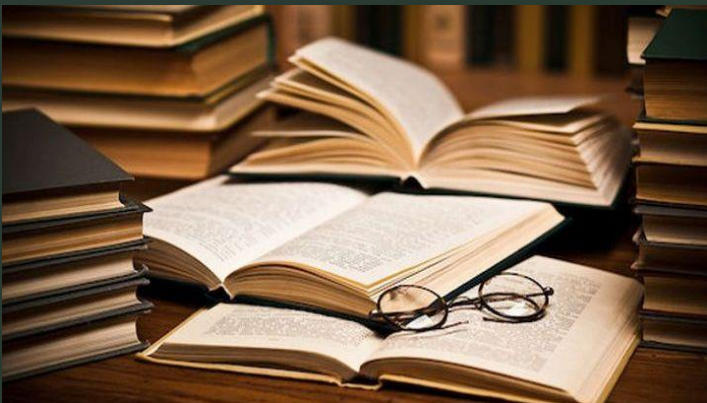
Ενότητα 7. Κώδικας Δημοσίων Υπαλλήλων

Λέξεις Κλειδιά:

Δημόσια Υπαλληλική Σχέση

Δημοσιοϋπαλληλικές Υποχρεώσεις

Ευθύνη εκπαιδευτικού

Ένα βιβλίο, απόλυτα αναγκαίο στη βιβλιοθήκη κάθε δημοσίου υπαλλήλου και κατ'έπекταση κάθε εκπαιδευτικού. Η γνώση του περιεχόμενου του κατοχυρώνει την υπηρεσιακή κατάσταση και προσφέρει τη δυνατότητα επίλυσης ενδεχομένων ζητημάτων που αντιμετωπίζετε ως εκπαιδευτικοί και δημόσιοι υπάλληλοι.

Αποτελεί την κωδικοποίηση των κανόνων εκείνων που διέπουν τη διοικητική δράση, κατοχυρώνοντας δικαιώματα και υποχρεώσεις.

Ένα κείμενο, που επικαιροποιείται συνεχώς, αντανακλά πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες της εποχής και συμπορεύεται με τη σύγχρονη διοικητική αντίληψη για το ρόλο και την κοινωνική ευθύνη του δημοσίου υπαλλήλου-εκπαιδευτικού.

Ενημερωμένος εκπαιδευτικός σημαίνει ποιοτική αναβάθμιση της δημόσιας υπηρεσίας και του παρεχόμενου εκπαιδευτικού έργου. Σημαίνει σύστημα οργάνωσης της δημόσιας διοίκησης που στηρίζεται σε πολιτικές πρόληψης, υψηλή αίσθηση του καθήκοντος και αναβάθμιση εκπαιδευτικού ρόλου, σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα που παραμένει συγκεντρωτικό και άκαμπτο.

Στόχος της παρούσας ενότητας αποτελεί η ενδυνάμωση του εκπαιδευτικού, που γνωρίζει τι, πως και που θα αναζητήσει λύσεις και δε θα νιώθει φόβο ή αδυναμία στην επίλυση διοικητικών ζητημάτων .

7.1. Ο Εκπαιδευτικός ως Δημόσιος Υπάλληλος

Χαρακτηριστικά δημόσιας υπαλληλικής σχέσης

- Σχέση δημοσίου δικαίου
- Έμμισθα όργανα του κράτους
- Έμμεσα όργανα (υπόκεινται σε ιεραρχία)
- Πειθαρχική σχέση προς το κράτος (δημόσια υπηρεσία)
- Διακρίνονται από δημόσιους λειτουργούς (δικαστικοί, εκπαιδευτικοί, δικηγόροι), οι οποίοι διαθέτουν περισσότερη προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία.

7.1. Ο Εκπαιδευτικός ως Δημόσιος Υπάλληλος

Στο άρθρο 2 του Υπαλληλικού Κώδικα αναφέρεται: «στις διατάξεις του παρόντος Κώδικα υπάγονται οι πολιτικοί διοικητικοί υπάλληλοι του κράτους και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου.

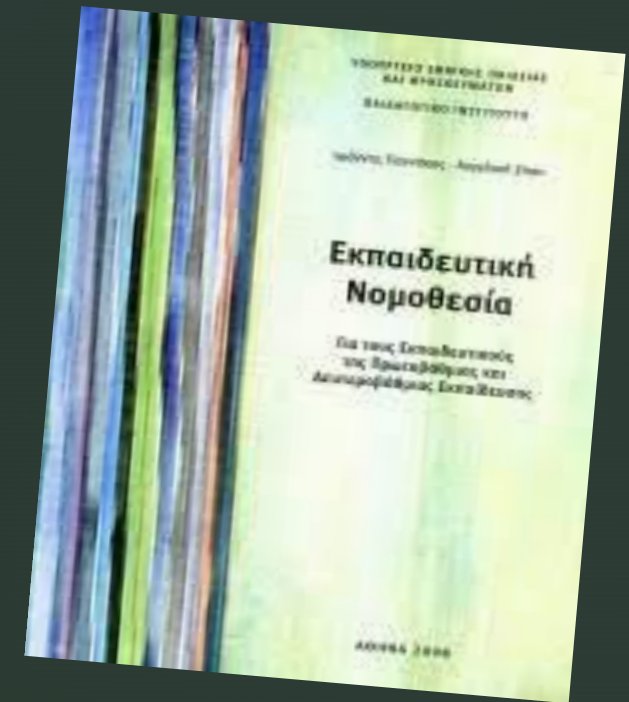
Υπάλληλοι ή λειτουργοί του κράτους ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, οι οποίοι, κατά συνταγματική ή νομοθετική πρόβλεψη, διέπονται από ειδικές διατάξεις, καθώς και οι υπάλληλοι των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος για όσα θέματα δεν ρυθμίζονται από τις ειδικές γι' αυτούς διατάξεις».

Από τις παραπάνω διατάξεις προκύπτει ότι οι εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανήκουν στο σώμα των δημοσίων υπαλλήλων και επομένως ορθά εφαρμόζονται και για αυτούς οι διατάξεις του υπαλληλικού κώδικα, εκτός από τις ειδικές διατάξεις, όπως για παράδειγμα του Ν. 1566/85 : «Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης», που αφορούν θέματα της υπηρεσιακής τους κατάστασης και θέματα μεταβολών, όπως θα φανεί παρακάτω.

7.1. Ο Εκπαιδευτικός ως Δημόσιος Υπάλληλος

Υλικό για μελέτη-Χρήσιμος οδηγός για τον εκπαιδευτικό

Εκπαιδευτική Νομοθεσία

http://www.pi-schools.gr/programs/epim_stelexoi/epim_yliko/book1.pdf

Κώδικας Δημοσίων Υπαλλήλων

https://www.ypes.gr/wp-content/uploads/2019/09/20150721_kodikas_katastasis_dimosion_ypallilon.pdf

7.2. Δημοσιοϋπαλληλικές Υποχρεώσεις και Δικαιώματα

ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑ (όπως ορίζεται στο Σύνταγμα)

Σεβασμός προς το Σύνταγμα και τους νόμους + Αφοσίωση στην πατρίδα και στην δημοκρατία

ΥΠΑΚΟΗ

Υπακοή στις διαταγές του ιεραρχικά προϊσταμένου

Διατύπωση επιφυλάξεων για τη νομιμότητα της διαταγής

Άρνηση εκτέλεσης προδήλως παράνομης ή αντισυνταγματικής διαταγής

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΥΔΕΤΕΡΟΤΗΤΑ

Απαγόρευση πολιτικών ή κομματικών εκδηλώσεων κατά την άσκηση των καθηκόντων

Ασυμβίβαστο προς την ιδιότητα του βουλευτή

ΑΜΕΡΟΛΗΨΙΑ

Υποχρέωση αποχής από την άσκηση των καθηκόντων του, όταν υπάρχει ιδιαίτερος δεσμός ή φιλία ή έχθρα με τον διοικούμενο.

ΕΧΕΜΥΘΕΙΑ (26 Υ.Κ.)

Εχεμύθεια για πληροφορίες που έλαβε γνώση κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας του

Καθήκον εχεμύθειας και μετά τη λύση της υπαλληλικής σχέσης.

ΑΞΙΟΠΡΕΠΗ ΚΑΙ ΚΑΛΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

7.2. Δημοσιοϋπαλληλικές Υποχρεώσεις και Δικαιώματα

Μονιμότητα. Συνταγματικό δικαίωμα, εφόσον υπάρχει η οργανική θέση

Στοχεύει στη μείωση της εξάρτησης των υπαλλήλων από την πολιτική εξουσία

ΤΙΤΛΟΣ που αντιστοιχεί σε ορισμένη θέση

ΒΑΘΜΟΣ στη διοικητική ιεραρχία

ΑΔΕΙΑ (σύμφωνα με τις προβλεπόμενες διατάξεις)

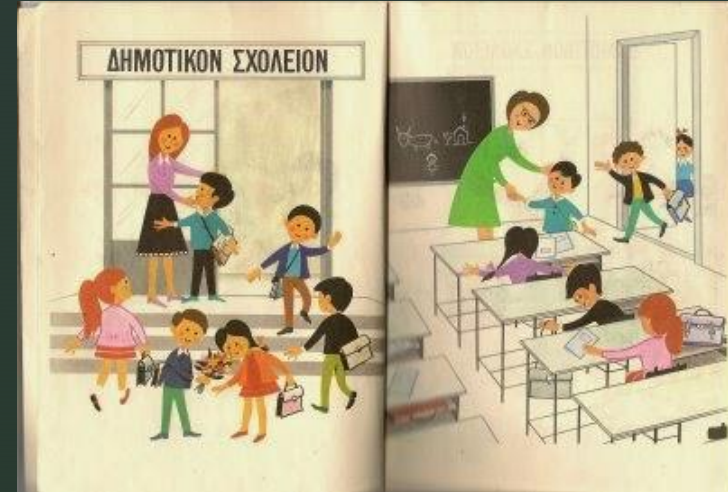
ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ. Ελεύθερη ίδρυση συνδικαλιστικών οργανώσεων-ελεύθερη συμμετοχή-ελευθερία αποχής από συνδικαλισμό

ΑΠΕΡΓΙΑ για τη διαφύλαξη και προαγωγή των οικονομικών και εργασιακών συμφερόντων . Επιτρεπτοί οι περιορισμοί που δεν μπορούν να φτάνουν μέχρι την ουσιαστική κατάργηση του δικαιώματος της απεργίας ή την παρακώληση της νόμιμης άσκησής του.

ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ

ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

7.2. Δημοσιοϋπαλληλικές Υποχρεώσεις και Δικαιώματα

Σύμφωνα με τα άρθρα 30, παρ. 1 και 29, παρ. 1 του ΥΚ αντίστοιχα, ο υπάλληλος εκτελεί τα καθήκοντα του κλάδου ή της ειδικότητάς του και παρέχει την εργασία του μέσα στον οριζόμενο χρόνο. Η βραδεία προσέλευσή του, ή η πρόωγη αποχώρησή του από την υπηρεσία, καθώς και η αμέλεια ή η μη έγκαιρη εκπλήρωση των καθηκόντων του, συνιστούν πειθαρχικό παράπτωμα, σύμφωνα με τον ΥΚ.

Οι εκπαιδευτικοί υποχρεούνται να παραμείνουν υποχρεωτικά στο σχολείο τους κατά τις εργάσιμες ημέρες και πέρα από τις ώρες διδασκαλίας, για την προσφορά και άλλων υπηρεσιών που συνδέονται με τη γενικότερη εκπαιδευτική λειτουργία ή για συγκεκριμένο εκπαιδευτικό έργο ή την προσφορά διοικητικών υπηρεσιών, όταν δεν επαρκεί το διοικητικό προσωπικό, σύμφωνα με το άρθρο 13, παρ.8 του Ν.1566/85.

7.2. Δημοσιοϋπαλληλικές Υποχρεώσεις και Δικαιώματα

«Ο υπάλληλος είναι υπεύθυνος για την εκτέλεση των καθηκόντων του και τη νομιμότητα των υπηρεσιακών του ενεργειών».

Ο υπάλληλος οφείλει να υπακούει στις διαταγές των προϊσταμένων του. Όταν όμως εκτελεί διαταγή, την οποία θεωρεί παράνομη, οφείλει πριν να την εκτελέσει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, να αναφέρει εγγράφως την αντίθετη γνώμη του, σύμφωνα με τον ΥΚ.

Αν όμως η διαταγή είναι προδήλως αντισυνταγματική ή παράνομη, ο υπάλληλος οφείλει να μην την εκτελέσει και να το αναφέρει χωρίς αναβολή. Επίσης όταν σε διαταγή, η οποία προδήλως αντίκειται σε διατάξεις νόμων ή κανονιστικών πράξεων, διατυπώνονται επείγοντες και εξαιρετικοί λόγοι γενικότερου συμφέροντος, ή όταν ύστερα από άρνηση υπακοής σε πρώτη διαταγή, που προδήλως αντίκειται σε τέτοιες διατάξεις, ακολουθήσει δεύτερη διαταγή, που εκθέτει επείγοντες και εξαιρετικούς λόγους γενικότερου συμφέροντος, ο υπάλληλος οφείλει να εκτελέσει τη διαταγή και συγχρόνως να αναφέρει το γεγονός στην προϊσταμένη αρχή, εκείνου που τον διέταξε. Αν ο υπάλληλος έχει αντίθετη γνώμη για εντελλόμενη ενέργεια, για την οποία είναι αναγκαία η προσυπογραφή ή η θεώρησή του, οφείλει να τη διατυπώσει εγγράφως για να απαλλαγεί από την ευθύνη. Εάν παραλείψει την προσυπογραφή ή τη θεώρηση, θεωρείται ότι προσυπέγραψε ή ότι θεώρησε.

Περιορισμοί

- ✓ Απαγόρευση άσκησης ιδιωτικού έργου με αμοιβή (κατ' εξαίρεση μπορεί να χορηγηθεί ειδική άδεια)
- ✓ Απαγόρευση άσκησης εμπορίας
- ✓ Απαγόρευση συμμετοχής σε εμπορικές εταιρίες (εξαιρούνται σωματεία και κοινωφελή ιδρύματα)
- ✓ Απαγόρευση άσκησης δικηγορίας
- ✓ Απαγόρευση κατοχής δεύτερης θέσης
- ✓ Απαγόρευση παράδοσης ιδιαίτερων μαθημάτων (ποινικές και πειθαρχικές κυρώσεις)

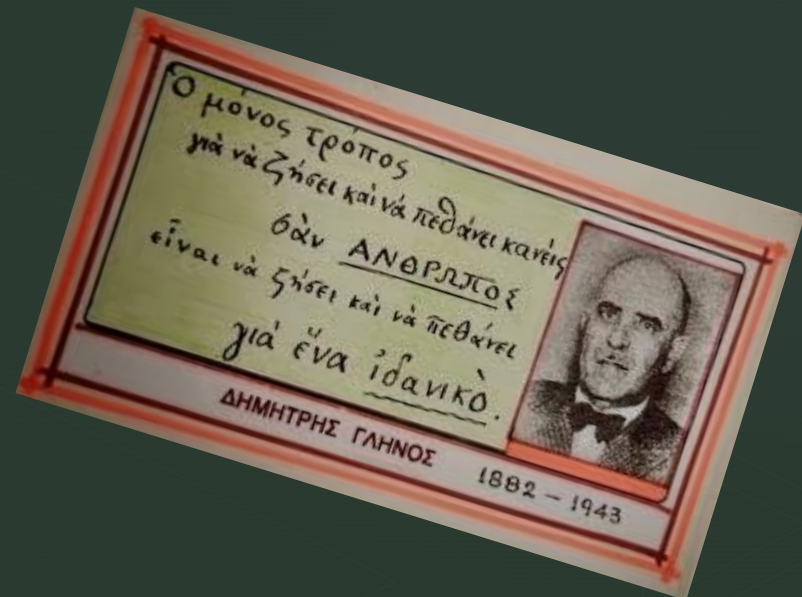

Δραστηριότητα 1

Ασκεί ο Εκπαιδευτικός επάγγελμα ή λειτούργημα;

Ποια χαρακτηριστικά προσδιορίζουν την εργασία του εκπαιδευτικού αν εκληφθεί ως επάγγελμα και ποιος είναι ο βαθμός της συνεισφοράς του σε σχέση με τα άλλα επαγγέλματα;

- Ποια χαρακτηριστικά προσδιορίζουν την επαγγελματική ομάδα των εκπαιδευτικών;

7.3. Η ευθύνη του Εκπαιδευτικού: πειθαρχική-αστική-ποινική

ΑΣΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

Σύμφωνα με τη νομοθεσία «για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο πρέπει αν αποζημιώσει τον ζημιωθέντα, εκτός αν η πράξη ή παραλείψη έγινε κατά παράβαση διάταξης για λόγους γενικού συμφέροντος.

Προϋποθέσεις αστικής ευθύνης

- Παράνομη πράξη ή παράλειψη
- Προερχόμενη από όργανα του κράτους
- Κατά την άσκηση δημόσιας δράσης
- Με αποτέλεσμα την πρόκληση ΖΗΜΙΑΣ
- Ο υπάλληλος δεν ευθύνεται ατομικά έναντι των τρίτων για τις πράξεις ή παραλείψεις του. Ευθύνεται έναντι του δημοσίου για κάθε ζημιά την οποία προξένησε από δόλο ή βαριά αμέλεια κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του.

7.3. Η ευθύνη του Εκπαιδευτικού: πειθαρχική-αστική-ποινική

ΠΟΙΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

Η ποινική ευθύνη των υπαλλήλων γεννάται από πράξεις ή παραλείψεις, που βάσει των κανόνων δικαίου του ποινικού δικαίου, χαρακτηρίζονται ως αδικήματα και προσβάλλουν την εύρυθμη λειτουργία της υπηρεσίας και την ομαλή κοινωνική συμβίωση (π.χ. παράβαση καθήκοντος, δωροληψία, ιδιαίτερα μαθήματα, απάτη)

Προβλεπόμενες ποινές

- Χρηματικές (κυρώσεις, πρόστιμα)
- Στερητικές της ελευθερίας (φυλάκιση ή κάθειρξη)

7.3. Η ευθύνη του Εκπαιδευτικού: πειθαρχική-αστική-ποινική

ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

Το πειθαρχικό παράπτωμα συντελείται με υπαίτια πράξη ή παράλειψη του υπαλλήλου. Σημαντικό στοιχεία: υπαιτιότητα, δόλος ή αμέλεια.

Πειθαρχικές ποινές

- Έγγραφη επίπληξη
- Πρόστιμο (αφαιρείται από τις αποδοχές) 12 μηνών
- Στέρηση δικαιώματος προαγωγής
- Στέρηση δικαιώματος συμμετοχής σε διαδικασία επιλογής για θέση ευθύνης
- Προσωρινή παύση
- Οριστική παύση

Μελέτη περίπτωσης 1

Μαθητής δημοτικού, κατά τη διάρκεια σχολικού περιπάτου, κρατήθηκε από οριζόντια μεταλλική δοκό του τέρματος ποδοσφαίρου και πραγματοποίησε ταλάντωση δίκην μονόζυγου, με αποτέλεσμα η μεταλλική εστία να πέσει, να καταπλακώσει το μαθητή και να χάσει τη ζωή του.

Ο θανάσιμος τραυματισμός του μαθητή ήταν αποτέλεσμα της συγκλίνουσας αμελούς συμπεριφοράς όλων των συνοδών εκπαιδευτικών, οι οποίοι αναπαύονταν σε διπλανή καφετέρια και δεν ασκούσαν έλεγχο και εποπτεία στους μαθητές. Καταδικάστηκαν για το αδίκημα της ανθρωποκτονίας εξ αμελείας.

- Ποια μέτρα θα μπορούσε να είχε πάρει το σχολείο;

Μεταξύ των άλλων που θα αναφέρετε, να έχετε υπόψη σας ότι, ο Σύλλογος Διδασκόντων είναι υποχρεωμένος να ορίζει με πράξη του (συλλογικό οργανο-διοικητική πράξη) πρόγραμμα εφημεριών εντός και εκτός σχολείου.

Μελέτες περίπτωσης 2

Κατά τη διάρκεια του μαθήματος, μαθητής τραυματίστηκε με αιχμηρό αντικείμενο.

Κατά τη διάρκεια του μαθήματος της Χημείας, ο μαθητής τραυματίστηκε από υγρά. Δε φορούσε προστατευτικά γυαλιά.

Κατά τη διάρκεια του διαλείμματος, ομάδα μαθητών τρέχουν στους διαδρόμους και στις σκάλες.

7.3. Η ευθύνη του Εκπαιδευτικού: πειθαρχική-αστική-ποινική

Το ιδιαίτερο νομικό καθήκον των εκπαιδευτικών για «επίβλεψη» και «εποπτεία».

- Απορρέει από το είδος και τη φύση του λειτουργήματος των εκπαιδευτικών, θεωρείται δε ότι οι εκπαιδευτικοί εκτελούν ΔΙΑΤΕΤΑΓΜΕΝΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ και υποκαθιστούν τη ΓΟΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ.
- Η επιμελής επιτήρηση και συνεχής επίβλεψη των μαθητών επιβάλλει στους εκπαιδευτικούς να **ΠΑΡΑΤΗΡΟΥΝ** συνεχώς τους μαθητές, **ΝΑ ΑΠΕΥΘΥΝΟΥΝ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ** και να **ΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΚΑΘΕ ΜΕΤΡΟ** που είναι αναγκαίο για την ασφάλειά τους.

Είμαι **δάσκαλος**
αλλά είμαι ταυτόχρονα και...

γιατρός, όταν προσπαθώ να ανακουφίσει το παιδί που δε νιώθει καλά.

αστυνομός, όταν οφείλω να γνωρίζω τους νόμους, να αντιλαμβάνομαι την πιθανότητα εξαπάτησης και να επιβάλλω την τάξη

ειρηνοποιός, όταν προσπαθώ να μειώσω τις εντάσεις και να βρω λύσεις στις παρεξηγήσεις

σύμβουλος και ψυχολόγος, όταν το παιδί μου εμπιστεύεται ένα πρόβλημά του

μέντιουμ, όταν οφείλω να γνωρίζω όσα οι άλλοι απλά μαντεύουν

διασκεδαστής, όταν κάνω την τάξη να ξεκαρδίζεται στα γέλια

γονιός, τις ώρες που το παιδί είναι στο σχολείο

ιεροκέρηκας, όταν το παιδί ξεφεύγει από τις κοινά αποδεκτές αξίες και τις αρχές

Οφείλω να κάνω τις δουλειές τόσων πολλών ανθρώπων αλλά είμαι πολύ περήφανος γιατί έτσι μπορώ να ονομάζομαι **ΔΑΣΚΑΛΟΣ**

